

Service Profile

งานดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย

บริบท

ก. หน้าที่และเป้าหมาย (Purpose)

ให้บริการผู้ป่วยที่รับไว้ในโรงพยาบาลอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานวิชาชีพและยึดผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง เน้นการให้บริการครบองค์รวมทั้ง 5 ด้าน โดย สหสาขาวิชาชีพและการวางแผนจำหน่ายสู่ชุมชน การเยี่ยมติดตามผู้ป่วยในชุมชนจนถึงวาระสุดท้าย

ข. ขอบเขตการให้บริการ (Scope)

ให้การดูแลรักษาโรคโดยรวมที่มีความเจ็บป่วยทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อให้ผู้รับบริการมีความปลอดภัย แบบประคับประคอง ลดการเกิดภาวะแทรกซ้อนที่ป้องกันได้ ให้ความรู้เกี่ยวกับโรค และการดูแลตนเองเมื่อเข้าสู่ระยะสุดท้าย ทำ Family meeting เตรียมความพร้อมของครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยเมื่อจำหน่าย เพื่อวางแผนการดูแลร่วมกับทีมแพทย์และพยาบาล ส่งเสริมการให้บริการเชิงรุก โดยการติดต่อและประสานงานผู้นำชุมชนและรพ.สต

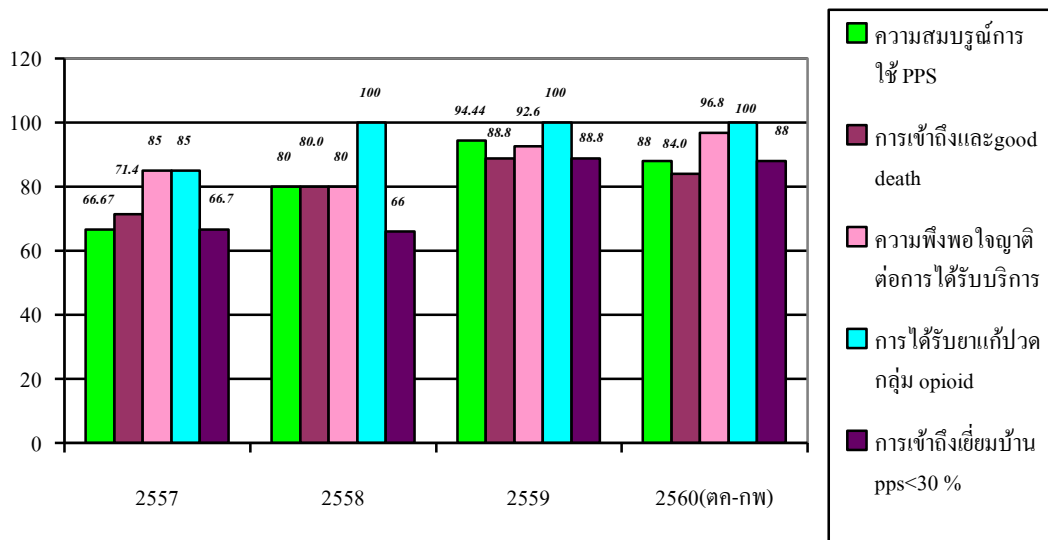
ปี 2557 (31)	ปี 2558 (42)	ปี 2559 (49)	ปี 2560(44)
CA breast=12	CA lung= 9	CA lung= 9	CA breast=9
CA tongue=4	CA colon=6	CA tongue=6	CA lung= 8
CA liver=3	CA liver=5	CA breast=6	CA liver=3
CA Lymnode =3	CA Brain=5	Ca postate=4	Ca nasopha=3
Ca ovary=3	Ca cervic =3	CAEsopha=4	CA thyroid=2
CA thyroid=2	CA breast=3	CA colon=3	CA colon=2
CA bladder=1	CA leukemia=3	CA liver=3	Ca cervic =2
CA colon=1	CA Lympho=1	CA Lympho=3	CA Lympho=2
CAEsopha=1	CA thyroid=1	Ca cervic =2	CA bladder=2
CA larynx=1	CA bladder=1	CA pancrease=2	CA Brain=1, MMR=1
	CAEsopha=1	CA Brain=1, CA	CA Esopha=1, CA
	CA larynx=1, Ca	bladder=1	rectum=1
	mouth=1	CA leukemia=1, Ca	CA orophaynx=1, CA
	Ca nasopha=1	gum=1	penis=1
	Ca stomach=1	CA mouth=1, CA neck=1	Ca ovary=1, CAEsopha=1
		Ca nasopha=1	CAEsopha=1, CApostate=1
			CApancrease=1, CAgum=1

กระบวนการสำคัญ (Key Process) กระบวนการสำคัญ (Key Process)	สิ่งที่คาดหวังจากกระบวนการ (Process Requirement)	ตัวชี้วัดสำคัญ (Performance indicator)
1. การเข้าถึงและการบริการ	- ทีมผู้ให้บริการสร้างความมั่นใจว่าผู้ป่วยได้รับการดูแลเหมาะสมกับปัญหาสุขภาพและความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ ที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ	- อัตราการดูแล ในรพ.และภายนอกโดนนำPPs มาประเมินและส่งต่อการดูแลและอุปกรณ์ - อัตราความไม่พร้อมของทีม/เครื่องมือ
2. การประเมินผู้ป่วย	- ผู้ป่วยทุกรายได้รับการประเมินปัญหาอย่างครอบคลุม และทราบความต้องการของผู้ป่วยอย่างถูกต้อง และตามความเร่งด่วนเพื่อวางแผนการดูแลรักษาพยาบาลตามระยะคงที่, เปลี่ยนผ่าน, วาระสุดท้าย - ผู้ป่วยทุกรายได้รับการประเมินติดตามอาการ	- อุบัติการณ์ การประเมินผู้ป่วยไม่ถูกต้อง - อุบัติการณ์ที่ผู้วาระสุดท้ายไม่ได้รับการประเมินอาการ/อาการแสดงทันที โดยใช้ PPS และแบบฟอร์มที่เตรียมไว้
3. การวางแผน 3.1 การวางแผนการดูแลผู้ป่วย	- ทีมผู้ให้บริการมีแผนการดูแลผู้ป่วยดูแลแบบประคับประคองที่มีการประสานกันและมีเป้าหมายชัดเจน สอดคล้องกับปัญหาความต้องการตามความเหมาะสมแต่ละราย	1. อัตราการปฏิบัติตามแนวทางการดูแลรักษาผู้ป่วย 2. อัตราการเกิด CA 3. อัตราการตาย 3. คะแนนความพึงพอใจผู้ให้และผู้รับตั้งแต่แรกรับจนจำหน่ายและการติดตามหลังผู้ป่วยจากไป 4. อัตราการได้รับการดูแลต่อเนื่องจากทีมเยี่ยมบ้าน

กระบวนการสำคัญ (Key Process)	สิ่งที่คาดหวังจากกระบวนการ (Process Requirement)	ตัวชี้วัดสำคัญ (Performance indicator)
3.2 การวางแผนจำหน่าย 4. การดูแลผู้ป่วยทั่วไป 4.1 การดูแลทั่วไป	- ผู้ป่วยและญาติได้รับการวางแผนจำหน่ายตั้งแต่แรกรับ เพื่อให้ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย - ผู้ป่วยได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงที่ปลอดภัย เหมาะสมกับมาตรฐานวิชาชีพ และข้อกำหนดทางกฎหมาย - การค้นหาเชิงรุกโดยตัวแทนและผู้นำในชุมชนเห็นความสำคัญ เกิดความร่วมมือเพิ่มมากขึ้น	1. อัตราการ Re-admit CA 2. อัตราการได้รับการดูแลต่อเนื่องจากทีมเยี่ยมบ้านและ ทีม Palliative care 1. อุบัติการณ์การเกิดภาวะแทรกซ้อน, การตกเตียง, ความคลาดเคลื่อนทางยา , การบาดเจ็บจากการผูกยึด 2. ข้อร้องเรียนด้านพฤติกรรมบริการ 3. อัตราการไม่สมัครอยู่จากการไม่พึงพอใจในการดูแลรักษา
4.2 การดูแลผู้ป่วยและการให้บริการที่มีความเสี่ยงสูง	- เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม ปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อน และภาวะวิกฤตตามมาตรฐานวิชาชีพ	1. อัตราการเกิดแผลกดทับระดับ 2-4 ในผู้ป่วยกลุ่มนอนติดเตียง 2. อัตราความคลาดเคลื่อนในการบริหารยา 3. ความคลาดเคลื่อนในการบริหารยา High Alert Drug
5. การให้ข้อมูลและเสริมพลังแก่ผู้ป่วย	- การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพแก่ผู้ป่วยและครอบครัว จัดกิจกรรมตามแผนเพื่อเสริมสร้างพลังผู้ป่วยและครอบครัวสามารถดูแลสุขภาพของตนเองได้และเชื่อมโยงการสร้างเสริมสุขภาพทุกขั้นตอนของการดูแลโดยการทำ family meeting	1. จำนวน case CA ผู้ป่วยนอนติดเตียง ในระยะวาระสุดท้าย (การให้อาหารทางสายยาง, การดูแลการใส่สายสวนปัสสาวะ,) 3. ข้อร้องเรียนการได้รับข้อมูลไม่เพียงพอ/ผิดพลาดเมื่อส่งต่อ

กระบวนการสำคัญ (Key Process)	สิ่งที่คาดหวังจากกระบวนการ (Process Requirement)	ตัวชี้วัดสำคัญ (Performance indicator)
6. การดูแลต่อเนื่อง	- การสร้างความร่วมมือของชุมชนและประสานงานเพื่อให้มีการติดตามและดูแลผู้ป่วยต่อเนื่องให้ได้ผลดี และมีการรายงานตอบกลับจากชุมชนแบบ two way communication	1. จำนวนผู้ป่วยที่ส่ง HHC และรพสต 2. อัตราผู้ป่วยที่ได้รับการดูแลต่อเนื่องที่บ้านและการติดตามของเจ้าหน้าที่และจิตอาสา 3. จำนวนได้รับยาแก้ปวดและตายดีไม่ทุกข์ทรมาน

ตัวชี้วัด เป้าหมายร้อยละ 80	2557	2558	2559	2560 ตค-กพ
ความสมบูรณ์และคุณภาพของการบันทึกทางการแพทย์ ผู้ป่วยระยะสุดท้ายมีการส่งต่อโดยใช้ PPS palliative performance scale	66.67	80	94.44	88
ร้อยละผู้ป่วยระยะสุดท้ายเข้าถึงบริการและ Good death (ตายดี)	71.4	80	88.8	84
ระดับความพึงพอใจผู้ป่วยและญาติต่อบริการพยาบาล	85	80	92.6	96.8
การเข้าถึงบริการได้รับยาแก้ปวด Opioid และเวชภัณฑ์เมื่อลงชุมชน	85	100	100	100
ผู้ป่วยระยะสุดท้ายได้รับการเยี่ยมบ้าน (PPS<30)	66.7	66	88.8	88

วิเคราะห์จากกราฟพบว่าจากเป้าหมายที่ตั้งไว้ ร้อยละ 80 จากปี 2557-2558 ความสมบูรณ์ความสมบูรณ์และคุณภาพของการบันทึกทางการแพทย์พยาบาลผู้ป่วยระยะสุดท้ายมีการส่งต่อโดยใช้ PPS (palliative performance scale) และการเข้าถึงบริการของผู้ป่วยที่ได้รับการดูแลจากทีม และสามารถจากไปแบบตายดีได้ เพราะทีมงานที่มีการประชุมจัดตั้งคณะทำงานมีประธานเป็นแพทย์เวชปฏิบัติครอบครัวและนำปัญหามาถอดบทเรียน พยาบาลผู้รับผิดชอบจะเข้าไปติดตามผู้ป่วยอย่างใกล้ชิดเพื่อค้นหาผู้ป่วยในชุมชนขาดการเข้าถึงบริการการดูแลแบบประคับประคองและจัดทำโครงการจากใจสู่ใจโดยมีเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล จิตอาสาและอสม. ทีมชุมชน รพ.สต. เข้ามาเริ่มมีบทบาทในการติดตามดูแลที่บ้านแต่ความพึงพอใจต่อผู้ให้บริการเจ้าหน้าที่ขาดทักษะการพูดคุยแบบประชุมครอบครัวที่ให้ญาติมีส่วนร่วมตัดสินใจแผนการดูแลผู้ป่วยและการลงเยี่ยมบ้านยังไม่ครอบคลุมเพราะผู้ป่วยบางรายอยู่ในพื้นที่ห่างไกลเช่นพื้นที่เกาะ ทำให้เจ้าหน้าที่มีข้อจำกัดการเดินทางไปเยี่ยมจึงเป็นผลให้ตัวชี้วัดต่ำลง แต่ทีมประสานทางโทรศัพท์ได้บ้าง ส่วนการได้รับยาแก้ปวดกลุ่ม opioid มีแนวโน้มดีขึ้นเพราะจากโรงพยาบาลแม่ข่ายให้ยากลุ่มดังกล่าวมาก่อนแล้วและมารับการรักษาต่อโดยทีมแพทย์และเภสัชช่วยปรับขนาดยา ช่วงปี 2559-2560 (เดือน ตค59-กพ60) เป็นช่วงที่แพทย์และทีมพยาบาลได้รับการอบรมความรู้โดยจัดโครงการเพิ่มศักยภาพการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย ทั้งเครือข่ายและในโรงพยาบาล มีพยาบาลวิชาชีพไปอบรมระยะสั้น 1 เดือน ทีมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ปรับปรุงแบบฟอร์มเพื่อนำมาปรับใช้กับการทำงาน เรื่องการใช้ PPS เพื่อปรับการดูแลวาระสุดท้าย และรอเจ้าหน้าที่รับผิดชอบไปใส่เอกสารเองทำให้การใช้ ทำให้การส่งต่อแบบ PPS ลดลงจาก 94% ลงมาเป็น 88% การเยี่ยมบ้าน ทีมลงเยี่ยมได้ไม่ครอบคลุมจากการส่งต่อข้อมูลรพ.สต. บางแห่งมองเห็นว่าไม่เร่งด่วนแต่สุดท้ายผู้ป่วยจากไปก่อนการเยี่ยมติดตาม และเป็นผู้ป่วยจากตำบลอื่นๆ เข้ามาอยู่ การพัฒนางานต่อออกแนวทางปฏิบัติการใช้ยาแก้ปวดตามบันได 3 ขั้น เป็นการทบทวนการใช้ยาและนำมา conference case เพื่อการปรับปรุงการทำงานและหาจุดด้อยของทีมนำมาพัฒนาต่อ กิจกรรมพัฒนา

อัตราความพึงพอใจของผู้รับบริการ พบอัตราความพึงพอใจ ปี 60 อัตราความพึงพอใจสูงสุด คิด เป็นร้อยละ 96.8 และในปี 58 พบอัตราความพึงพอใจต่ำสุดคิดเป็นร้อยละ 80 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า

1. การเข้าถึงและการบริการ พบว่า

- แพทย์พยาบาลทีมและหอผู้ป่วย มีความเอาใจใส่ในการพยาบาลผู้ป่วยระดับประคอง/บริการดี และโทรรายงานการเข้ามาเยี่ยมโดยทีมการให้คำปรึกษา คำแนะนำเป็นดูแลแบบองค์รวม ยิ้มแย้มแจ่มใสดี
- มีห้องสำหรับการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายทุกตึก ห้องพักกายสบายใจ
- ใช้ PPS(palliative performance scale) เป็นการประเมินอาการผู้ป่วยและการวางแผน การส่งต่อข้อมูล
- การค้นหาผู้ป่วยกลุ่มประคองประคอง ตามโรคที่กำหนดได้มากขึ้น
- การช่วยให้สุขสบายด้านร่างกาย สิ่งแวดล้อม การที่ญาติเข้ามาเยี่ยมอย่างใกล้ชิด สามารถนิมนต์พระหรือผู้นำศาสนาได้ตลอด
- การประสานงานที่ระหว่างรพสต. ผู้นำชุมชน อสม. Care giver สามารถทำงานเป็นทีมได้ดี การตอบกลับไปส่งตัวโดยการทำให้ Discharge plan
- การเยี่ยมอุปกรณ์เช่นออกซิเจน เครื่องดูดเสมหะ ที่นอนลมสะดวกมีการทำเยี่ยมเพื่อช่วยบำรุงรักษาของใช้
- การทำ family meeting เป็นการดีต่อผู้ป่วย ญาติและการเข้าถึงปัญหาสามารถวางแผนการแก้ไขได้ตามความต้องการผู้ป่วยและญาติ
- การไม่เลือกปฏิบัติของทีมทำให้ การทำงานประสานทีมแพทย์ได้เหมาะสม ซิงทางไลน์ โทรศัพท์ การนำยามาใช้ลดความเจ็บปวดและอาการเหนื่อยแน่น หายใจลำบาก และสุดท้ายการจากไปของผู้ป่วยสุขและสงบและทำให้ญาติไม่เกิดความรู้สึกทรมานไปด้วย
- การพูดคุยสามารถประเมินความเชื่อและสามารถใช้ศาสนาต่างๆเข้ามาเพื่อสร้างความสงบให้ผู้ป่วยและญาติได้
- การประเมินปัญหาแล้วส่งคืนให้ชุมชนรับทราบจึงสามารถ ทำให้ชุมชนร่วมมือการแก้ปัญหาของชุมชนเองได้
- การเยี่ยมบ้านร่วมกับ HHC
- การเบิกยาผู้ป่วยนอกของผู้ป่วย palliative มีการโทรแจ้งวันมาก่อนเราเบิกวันอังคารและวันศุกร์
- ให้เบอร์พยาบาลไว้สามารถติดต่อสอบถามความวิตก วัจนได้ตลอดสับเปลี่ยนกับเจ้าหน้าที่อีก 1 ท่าน

. การประเมินผู้ป่วย พบว่า การนำแบบฟอร์มการประเมินด้วย PPS เป็นการประเมินผู้ป่วยและได้พูดคุยกับญาติผู้ดูแล เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ป่วยและญาติ สามารถค้นหาปัญหาสอบถามได้ในคราวเดียวกัน ไว้สำหรับส่งต่อข้อมูลผู้ป่วยกับทีมได้

2. การส่งต่อมีแนวโน้มดีขึ้นที่รับการประสานการส่งต่อมาหลายช่องทางจากรพสต.ในชุมชน ทางเอกสาร ทางไลน์ ทางโทรศัพท์ ทำให้ผู้ป่วยมีความสะดวกที่ได้รับการดูแลจนถึงที่บ้าน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยและญาติ

3. การวางแผน เป็นการวางแผนจำหน่ายไว้ล่วงหน้า เพื่อการเตรียมความพร้อมการดูแลต่อเนื่อง ที่บ้าน และทำ family meeting เพื่อญาติรับทราบข้อมูลการรักษาหรือแบบประคับประคอง เป็นการเตรียมความพร้อมการรับรู้การลุกลามของโรค เมื่อผู้ป่วยมีความต้องการสิ่งใดญาติต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและควรปฏิบัติตามคำขอร้อง การเตรียมเมื่อกลับไปบ้านสถานที่ต้องมีความพร้อมและพยาบาลจะช่วยแนะนำขั้นตอนการดูแลช่วงวาระสุดท้ายและหาแหล่งสนับสนุนทางสังคม

4. การดูแลผู้ป่วย ผู้ป่วยกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจ ต่อแผนการรักษาของแพทย์ และพยาบาล ทีมให้การดูแลผู้ป่วยด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ โดยมีการดูแลทุกแผนกที่เข้ามาให้บริการที่โรงพยาบาล มีการประสานงานกับทีมสหสาขาวิชาชีพ ในการร่วมกันดูแลผู้ป่วยที่เหมาะสม ทีมประกอบไปด้วยแพทย์ พยาบาล เภสัชกร โภชนากร ผู้ดูแลด้านอาหารที่เหมาะสมกับโรค แผนไทยและทีมเยี่ยมบ้าน และจิตอาสาที่ชุมชน

5. การให้ข้อมูลและเสริมพลังแก่ผู้ป่วยและครอบครัว มีการให้ข้อมูลในการปฏิบัติตนระหว่างอยู่โรงพยาบาล และเมื่อกลับไปอยู่ที่บ้านทำให้ผู้ป่วยและญาติสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ป้องกันการกลับมารับการรักษาซ้ำ เช่น ผู้ป่วยที่ต้องให้อาหารทางสายยางและมีแผลกดทับ (bed ridden) ก่อนจำหน่ายต้องวางแผนการให้ความรู้เกี่ยวกับการทาอาหาร โดยให้ญาติ /ผู้ดูแลผู้ป่วยไปเรียนรู้การทาอาหารกับโภชนากรที่โรงครัว เพื่อสามารถกลับไปทาที่บ้านได้ เรื่องแผลกดทับพยาบาลเป็นผู้สอนสาธิต และสาธิตย้อนกลับ การเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ แหล่งวัสดุที่จัดซื้อรวมถึงการทำลายเชื้อและการทำให้ปราศจากเชื้อ ส่วนเรื่องการฟื้นฟูเป็นหน้าที่ของนักกายภาพ สอนญาติเพื่อไปทาที่บ้านได้ และมีการติดตามเยี่ยมโดยทีม HHC , Palliative care ร่วมกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในเขตรับผิดชอบ

6. การดูแลต่อเนื่อง มีการวางแผนการดูแลอย่างต่อเนื่อง CA Asthma COPD TB และ Stroke bed ridden โรคหัวใจ ที่เป็นแบบประคับประคองทำให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และป้องกันภาวะแทรกซ้อนแต่การกลับมาอนโรพยาบาลซ้ำในโรคเดิม และผู้ป่วยระยะสุดท้ายมากขึ้น ในทีมการดูแลแบบประคับประคอง (palliative care) และมีการติดตามเยี่ยมบ้านเมื่อผู้ป่วยจำหน่าย

แผนพัฒนาต่อไป

- ส่งพยาบาลได้รับการอบรมหลักสูตรการดูแลแบบประคับประคอง 2 ท่าน ส่งทีมงานไปศึกษาดูงานที่รพ.ที่มีศักยภาพดีกว่าและนำมาดำเนินงานที่เป็นรูปแบบเดียวกัน
- จัดยื่นข้อมูลส่งลงสู่ชุมชน โดยให้ชุมชนคิดและร่วมมือแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่ชุมชนต้นแบบและยั่งยืน